

lleugera que qualifica el nostre mot, i que aquesta passió sigui de pensament i no d'entranya cordial; tanmateix, si Coromines parla d'una *fallera* humil i el pescador de Ruyra vol treure al seu fill la *fallera* de pescar, també hi ha *falleres* ardents i nobilíssimes com la d'Aguiló.

D'altra banda, especialment, posem-nos en el món dels pastors: aquests, no consentint a inflar el maldecap que els dóna el mal d'unes humils ovelles, en diuen una petita bogeria, una *basquilla* o *basca* diminutiva, i això sí, una *fallera de cap*: com que és de cap, justament per això s'aplicà a la «tema, mania», 'idea fixa', i es digué *afallerar-se* («agafar una fallera», *DFa.*) amb un sentit com *basquejar-se per alguna cosa*, mot que deriva de *basca* (mal provinent, en majoria, del fetge, etc., en el sentit quotidià del mot *basca*), tal com en deriva *basquilla* nom castellà de la *fallera* pecuària; i hi ha base objectiva per al trànsit a la idea de defici, car a StaColQ defineixen la *fallera* com un «estat neguitós» que afecta els anyells (*AlcM*, § 2), si bé no serà tant perquè passin fam (com potser entén *AlcM*), sinó perquè en «tenen molta», és a dir perquè han menjat massa, com explicaren a Amades els mateixos pastors.

No ens cal pas dissimular tampoc que un cop ingressat en el llenguatge comú, el mot *fallera* caigué sota la influència i imperi dels mots del grup de *fallàcia*, *falla*, ll. *fallere* 'enganyar', família immensa, abassegadora, que per això tothom ha escrit *fallera* o *fallera* amb *a*, des de Belv., Lab., Ag. i Fabra. I això, alhora, no haurà deixat de pesar sobre els detalls de l'evolució semàntica; com també la paronímia amb *fallornia/falordia*, que en particular ha fet que es creés localment algun derivat que pertany híbridament tant a aquest mot com a *fallera*, com aqueix *fallandori* que *AlcM* recollí a La Canonja amb la definició «bromista, que presumeix de gracios».

En tot cas, i en conclusió, traguem-nos del cap radicalment el dubte que *fallera* pugui ser un derivat real del ll. FALLERE, com una idea d'una inversemblança extrema. Si fos derivat popular, hereditari, per què *ll* o *l* i no *ll* (*l*)?; si és savi, per què *-era*, sufix popular, i no un derivat en *-ària* o *-ícia* o *-ició*, etc.? On s'és vist que partint de radicals verbals es formin derivats en *-era* i, per si fos poc, un derivat fonèticament erudit (*ll*)? I en l'aspecte semàntic reconeguem que partir de FALLERE 'enganyar' o 'faltar' hauria dut cap a un matís oposat, car la idea de *fallera* no és pas la de cap defecte, falsia ni engany, puix que es tracta d'una obsessió engrescadora.

DERIV.: *Afallerar-se* [*DFa.*], *-erats* (a Malgrat i Solsona, *AlcM*). Mall. *fallerós* 'carregat de peresa'. *Enfallerar*. *Enfelerat*. D'un encreuament de *fall(ler)era* amb *dèria* resulta evidentment el mall. i men. *fèria* llur si-nònim, que no sembla aparèixer més que en llenguatge vulgar i pagesívol, com el dels contes d'AMAlcover, abans dels quals no n'hi ha cap testimoni.

1 Almenys en l'ed. de PdAPenya, *Poesia Pop.*, any 1892, p. 125. En la posterior, que tinc a la vista, p. 70, posen *ll*, però suposo que és només per

adhesió disciplinada a la grafia oficial. — 2 Les accs. secundàries les dóna amb un altre colorit que el *DAMen*. (potser complementari l'un de l'altre, més que correctiu): «peresa, desgana de treballar mall.; conjunt de coses, persones o animals de baixa qualitat, cast. *purria*, mall.». Corregir en *AlcM* l'errada de còpia cast. *rasquilla* per *basquilla* (únic registrat pel *DACEsp.* i pel *DAMen*); errada que ens dóna dret a sospitar que hi ha una altra err. tip. en aquest article: *fallèra* que dóna com a pronúncia mallorquina amb *é* fóra tan extraordinari que bé deu ser-ho. Que hi hagués *e* oberta en un mot en *-era* és quasi inconcebible. O tanmateix? I hauriem de posar-ho en relació amb la procedència semi-culta, veterinària? Això, però, costa de concebre i concretar-ho. Si no es tracta d'alguna preocupació d'Alcover, per influència del seu *fèria* (infra).

Falleva, V. *falleba* *Fallia*, *fallibilitat*, *fallible*, V. *fallir* *Fállic*, V. *fallus* *Fallica*, *fallida*, *falliment*, *fallió*, V. *fallir*

FALLIR, del ll. FALLÈRE 'enganyar', 'passar desapercebut'. □ 1.ª doc.: orígens (*Homilies*, etc.).

«Totes les coses del segle --- tornen e<n> nient, mas carita<d> jamés no cadrà, e cels qui la seg<u>iran ja unqua no-i faliran», *Hom.*, 1v15; «a dimenge sobre tot, som *fallid*, seïnor, d'ajuda e òmens de consel», doc. C. de Trep a. 1242 (PPujol, *Docs. Vg. Urg.* VIII, 23); «*fallen*¹ de la mel cinc botes ---, *fal* de la cera tro a 30 cc. --- lo sabon no-n hac hom res e es perdut», Emp., 1279-99 (*BABL* VII, 248); també figura en les *VidesR* (veg. el gloss.); «negú hom qui sia logat ab altre en alcuna fasena, no gaus des-emparrar ni *fallir* ni metre altre per él en loc d'ell», ordonament de Perpinyà, a. 1292 (*RLR* IV, 513); «interrogat sí, de tres ho de quatre ans a ençà, ig *fall* degú que estigués ab en Moxò ---», Guardialada a. 1396 (*BABL* X, 413).

Entre moltes cites literàries en trio unes poques, que alhora poden tenir utilitat morfològica. «Deg haver la davantera de tot feyt d'armes --- e açò no *falla* per res», Subj. en Desclot (*NCl* V, 137.16), però en StVicentF: «guardats-vos, no-us *fallua* la força ---» (*Quar.*, 9.74); «ja los *fall* tot compte, que mil quatre-cents anys que'l cerquen», id. (id., 226.58), i el perfet *fallgué* en els *Serm.* I, 144.9.

Per a l'ús que en fa Cerverí de Girona, vegeu les cites de Lewent, a propòsit de la lírica 20/90, en *Romance Philology*, Califòrnia, II, 24; al qual cal fer la reserva que si *fallir* amb *lh* (analogica) domina molt en l'occità trobadoresc és ben incert si Cerverí pronunciava aquest mot amb *yl*, corresponent a allò, car no sols no hi ha en català cap prova que aquest mot vagi mai tenir entre nosaltres *yl* (> *y*), sinó que la grafia *yl* no es troba en aquest mot en la narrativa de Cerverí (de llenguatge menys convencional que el de la seva lírica): en el *Maldit* hi ha *fallis* en els vv. 211 i 280 en el ms. Urg., i *falis* en el de Venècia, tot i que tots dos mss. solen escriure amb *yl*, mantenint la dis-